

GAZETA OLSZTYŃSKA

Organ Związku Polaków w Prusach Wschodnich.

Przedpłata:

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkiem „Przyjaciel Dzieci“ wychodząca codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt kosztuje kwartalnie 12 mk, miesięcznie 4 mk.; na Pomorze i do Poznańskiego pod opaską 32 mk. do b. Kongresówki i Galicji 52 mk.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary!

Niech będzie pochwalony
Jezus Chrystus!

Ogłoszenia

przyjmuje się za opłatą 1 marki za miejsce rzędu sześciłamowego. Wiersz reklamowy 4,— mk. Przy dochodzeniu sądowem należyłości wszelkie rabaty upadają. Redakcja i Administracja: Olsztyn, Mühlenstr. 2. Tel. 531. Rękopisy zwraca się tylko na wyraźne żądanie.

Rok XXXVI.

Olsztyn, na środę 15. lutego 1922 r.

Nr. 38.

Uczciwość prasy niemieckiej.

Do „Wiarusa Polskiego“ piszą:

Byliśmy świadkami olbrzymiego strejku kolejarzy, który unieruchomił niemal wszystkie koleje w Niemczech. Strejk taki to nie pierwszy lepszy na jakiejś fabryczce lub dziurze — kopalni. Strejk kolejowy to głód dla kraju, to śmierć olbrzymiej ilości istot proletariackich.

Strejk kolejowy to wzywanie rządu do walki na życie lub śmierć. Strejk taki to ściśnięcie państwo tak silne, iż mu zabraknie tchu.

Strejk kolejowy przechodziły różne kraje, przechodziła też i Polska. I tam wyzowano rząd, i tam chwycono państwo za gardło, i tam jak i tutaj rząd chwycił się środków radykalnych, aby strejk uniemożliwić. Można powiedzieć, że oba rządy postępowały jednakowo, o oba dążyły do zduszenia strejku jednakowymi metodami z tą tylko różnicą, że jeden miał do dyspozycji wojsko a drugi Rajchswerę i techniczną pomoc.

Gdy w Polsce rząd starał się zgnieść, strejk za pomocą wojska, prasa niemiecka — bez wyjątku — przedstawiła Polskę jako państwo reakcyjne a rząd niedemokratyczny. Biła na alarm, aby się świat do-

nadzwyczajnych środków ratunkowych nie może być mowy o powstrzymaniu dalszego upadku produkcji rolnej i zażegnaniu nowej katastrofy głodowej. Chociaż w kilku guberniach (Ural, Astrachan, Don, Stawropol) osiągnięto pewną poprawę stosunków agrarnych, obszar obsiany całej Rosji sowieckiej wynosi tylko trzy czwarte obszaru obsianego w roku zeszłym, a w guberniach głodem dotkniętych tylko jedną czwartą. A okręgi głodem dotknięte przedstawiają jedną trzecią całego obszaru obsiewanego w Rosji. Nie posiadają one zaś na ten rok więcej zasiewów nad 25 milionów pudów, chociaż rząd żądał około 33 milionów pudów na ten cel. W tych okolicznościach, nawet w razie dość zadowolających zbiorów tegorocznych, nie można marzyć o pokryciu zapotrzebowania miejscowego w guberniach, które zwykle miały zboże na wywóz. Na domiar złego widoki dotychczasowe zapowiadają skąpy urodzaj.

Z tego wynika jasno, że na wielkich szmatach ziemi ludność jest skazana na zupełną albo prawie zupełną, niechybną zagładę. Cóż wobec tego Sowjety? Takie bagatele jak śmierć głodowa kilka milionów ludzi nie wzruszają panów Trockich, więc rząd poprostu odcina te gubernie od reszty Rosji i wydaje je na pastwę moru. Wydał on dekret, zakazujący swobodnej komunikaty kolejowej z temi guberniami na 6 miesięcy, tłumacząc to tem, że tyfus plamisty przedostaje się stamtąd, szybko do wiekszych centrów

Ze szczególnie czelną apostrofą wystąpił Trock pod adresem Polski, zwracając się do loży dyplomatycznej, w której zasiadali przedstawiciele Polski. Bijąc łaską w wielką mapę, przed nim rozpostartą, wyjaśniał słuchaczom i... Polsce, że rząd sowiecki jest wprawdzie pokojowym rządem (!) i niema w Rosji partii militarnej, Europa nie rozumie jednolitego charakteru państwa sowieckiego i jego rządu, a w tej jednolitości leży tajemnica powodzenia jego formy rządu od chwili gdy Sowjety wzięły ster w dłonie. Rosja jest gotowa do ofiar, ale nie wyjdzie poza pewną granicę. Niechaj dowiedzą się wszyscy w loży dyplomatycznej — wołał ów bezczelny wódz żydowski Sowietów — że jeśli będziemy podrażnieni, jeśli będziemy do ostateczności doprowadzeni, wystąpimy z jaknajenergiczniejszą obroną.

Słowa te wywarły na rzeszę słuchających niemale wrażenie, chociaż zawierały tylko ogólniki, wykrzykniki i pogróżki. Ani Trocki ani Lenin w przemówieniu dotyczącem polityki zagranicznej nie odsłonił kart. I kongres nie przyniósł pod tym względem nic nowego ani nic sensacyjnego. Znamienną jest rzeczą, że nie ujawniła się na nim najmniejsza opozycja, żaden nowy kurs lub przełom w szanownem gronie popleczników bolszewizmu. Sowjety doprowadziły społeczeństwo do stanu idealnego. Idealnego w pojęciu pruskim, bo wpoili w rzeszę maksymę pruską: Maul halten! Steiner zabrał...

nego nastroju Benedykta XV-go, że jego warszawska misja tak szybko się skończyła i że kapelusz kardynalski tylko z trudem przysłonić mógł skandal.

Wszystko co pisze »Dan. Ztg.« o następstwach stanowiska kardynała Ratti'ego, jest oczywiście zmyślone i świadczy tylko o niezadowoleniu, jakie wybór jego w Niemczech wywoła.

Przegląd polityczny.

Polska.

Rokowania polsko-niemieckie.

Genewa, 10 lutego. Oficjalny początek rokowań polsko-niemieckich oznaczony na dzień 12 lutego, przelożony został na 13. przedpoł. o godz. 10 i pół ponieważ delegaci niemieccy z powodu strejku później przyjechali.

Głos łotewski o Polsce.

Ryga. (AW). Leader frakcji parlamentarnej związku włościjańskiego Kalinisch po powrocie z Warszawy podzielił się z współpracownikiem „Brihwa Seme“ nast. wrażeniami: „Warszawa pracuje intensywnie i szybko podniosła się po wojnie. Sprzyjają temu naturalne bogactwa Polski. Ogólnemu rozwojowi sprzyjało uwolnienie od podatków miejscowości zniszczonych przez wojnę. Wkrótce z węgla polskiego przystać będzie Łotwa, otrzymując około 12000 tony węgla miesięcznie. Dla eksportu polskiego stoi tym drogą na Wschód. W Polsce nie widać agonizmu względem Łotwy, przeciwnie Polska skłania z nami stosunków handlowych. Dotychczas niewystarczające stosunki objaśnić można dłuższą obecnością posła łotewskiego w Warszawie.

Transit rosyjskich towarów przez Polskę.

Warszawa. (AW). »Przegląd Wieczorny« dowiadyje się, że szef rosyjskiej misji handlowej Gorczakow, zawarł umowę z spółką akcyjną Lloyd Polski w sprawie transportu towarów do Rosji. Na mocy tej umowy Lloyd Polski obejmuje obowiązek odtransportowania wszystkich towarów, zakupionych w Polsce przez misję sowjecką, do Rosji. W tych dniach dochodzi pierwszy transport towarów z Łodzi.

Niemcy.

Obecne położenie finansowe w Niemczech.

Parlament niemiecki zajmował się pierwszym czytaniem etatu na rok 1922. Minister skarbu Hermes dał przegląd na położenie finansowe w Niemczech. Etat za rok 1922 stoi pod znakiem spełnienia olbrzymich

Ale i w ten sposób etatu na rok 1922 nie można doprowadzić do równowagi. Dlatego rząd chce użyć innego środka, mianowicie wewnętrznej pożyczki. Rząd Rzeszy ma także zamiar zmniejszyć liczbę urzędników o 25 procent. Pod koniec tego roku uchwalona będzie ustawa o zabezpieczeniu bezrobotnych. Do spełnienia obowiązków, wynikających z Traktatu Wersalskiego, wymaga etat bieżących rozchodów w wysokości 148 miliardów marek. Komisja reparacyjna ma zbadać, czy liczba w wysokości 720 milionów marek w złocie i gotówce może być niższa. Z bieżących dochodów i bez nowej pożyczki Niemcy tej sumy zapłacić by nie mogli.

Ultimatum w sprawie rozbrojenia.

Berlin. (AW). Jak słyhać z źródeł dobrze poinformowanych, już w dniach najbliższych ma wręczyć generał Nollet rządowi niemieckiemu nową notę w sprawie rozbrojenia, której szczegóły ustalone zostały na jednej z ostatnich konferencji Nolleta z prezydentem Poincarem. Nota wyraża podobno w charakterze ultimatywnym żądanie bezzwłocznej definitywnej odpowiedzi na kroki komisji międzysojuszniczej w sprawie przeobrażenia policji.

Ratujcie dzieci polskie!

Wspierajcie Polsko-Katolickie Tow. Szkolne.

Rosja.

Sowjety a konferencja genueńska.

Paryż. (PAT.)—Havas. Omawiając sprawę możliwego udziału Rosji w konferencji w Genui, »Temps« przypomina rezolucję powziętą w Cannes, która określa warunki, jakim winny uczynić zadość różnego rodzaju kredyty. Według zasad usta-

winni uzyskać poparcie. Zdaniem dziennika, konferencja w Genui powinna jeszcze określić środki wprowadzenia w życie powyższych zasad. Mogą tu wchodzić w rachubę dwa systemy, mianowicie, albo gwarancje, tyżące się cudzoziemców, wynikałyby z wewnętrznego ustawodawstwa, przyjętego przez sowjety, albo też gwarancje te wynikałyby z faktu, że prawa narodowe cudzoziemców byłyby uznane w Rosji. W pierwszym przypadku sowjety powinny ogłosić, że będą szanowały ustawodawstwo sprzeczne z doktrynami komunistycznymi; w drugim przypadku chodziłoby o ustalenie w Rosji ustroju, któryby był istotną kapitulacją dotychczasowych zasad. Dziennik oświadcza, że woli jasno postawić warunki, wynikające z tekstu rezolucji uroczyste rozważonej i przyjętej, niż posługiwać się taktiką, polegającą na przemilczeniu wielu spraw z ukrytą myślą tem łatwiejszego późniejszego ich przeprowadzenia. »Temps« podkreśla, że ta ostatnia metoda, której wyniki są zresztą wątpliwe, jest niezgodna z tradycjami francuskimi.

Francja.

Memorjał rządu francuskiego.

Paryż. (PAT). (Havas). Memorjał rządu francuskiego w sprawie konferencji genueńskiej rozstrząsa w związku z programem tej konferencji poszczególne punkty rezolucji, uchwalonej w Cannes, zaznaczając, że poszczególne punkty problemu nie są dostatecznie jasno sformułowane i dlatego rządy państw sprzymierzonych powinny się porozumieć co do ich interpretacji. Memorjał podkreśla, że byloby rzeczą niedopuszczalną, aby konferencja genueńska zastępowała Ligę Narodów w pracach, powierzonych jej na mocy traktatów, oraz stwierdza, że olbrzymi program, jaki sobie nakreślono, wymaga przeprowadzenia szeregu prac przygotowawczych, do którego to celu potrzeba dłuższego czasu. Wobec tego memorjał uważa za wskazane odroczenie zebrania się konferencji na trzy miesiące, wyrażającapatrywanie, że w przeciwnym razie konferencja zamiast doprowadzić do pomyślnego rezultatu, może się skończyć wśród nowego zamieszanie i chaosu.

KRONIKA.

Olsztyn, 15 lutego 1922.

Kalendarz na środę: Faustyna

Wschód słońca o g. 7,13; zachód o g. 5,20.

— **Ks. Proboszcz Barczewski z Bruns-**
wałdu obchodzi w dniu dzisiejszym swe imieniny. Czciogodnym solenizantowi zaslamy najserdeczniej-

ków w Prusach Wschodnich i zapewniają pomoc swoją.

Artykuł ten podaje »Heimatdienst« w interesie własnym; chodzi mu o uzyskanie funduszy na poparcie „zagrożonej niemczyzny“ w Prusach Wschodnich.

»Ciotka centrowa« musi mieć »dobry numer« u »Heimatdienstu«, że właśnie ją jako pierwszą spotyka zaszczyt podania »tak ważnej wiadomości«.

— **• List pasterski.** Z powodu oboru nowego papieża odczytano w niedzielę w olsztyńskich kościołach list pasterski, lecz tylko na niemieckich nabożeństwach i po niemiecku. Widocznie traktuje się Polaków-katolików jako ludzi drugiej klasy. Ludność polska gromadnie uskarżała się u nas na takie traktowanie jej i domaga się odczytania listu tego także w polskim języku.

Władzy duchownej zwracamy na to uwagę.

— **Członkowie III. Zakonu św. Franciszka** w Olsztynie uskarżają się u nas, że na odbytem w »Koperniku« w czwartek zebraniu, Ks. Prezes OO. Franciszkanów przemawiał tylko po niemiecku chociaż przeszło połowa członków są Polakami. Za czasów zeszłego O. Prezesa było inaczej. Tak samo kupuje się ze składek tylko książki niemieckie. Polacy chętnieby skorzystali z biblioteki, gdyby znaleźli w niej książki polskie.

— **Zwracamy uwagę na kurs** dla polskich nauczycieli pomocniczych w Starogardzie. Jest to ostatnia sposobność wykształcenia się przez jeden rok na nauczycielską siłę pomocniczą. Przyjmowani będą chłopcy od lat 18 i starsi oraz panienki od lat 17 i starsze. Koszt utrzymania przypuszczalnie 4 do 5 000 marek polskich. Całe wykształcenie kosztować będzie mniej więcej 6 do 7 000 marek niem. Jest to zatem bardzo tania sposobność, z której jak najwięcej Warmjaków i Warmjaczek skorzystać powinno. Zgłoszenia trzeba natychmiast skutecznie skierować do biura P. K. Towarzystwa szkolnego na Warmję, Olsztyn, Hotel International.

— **Listy adresować należy nie osobiście do redaktora tylko do redakcji.** Adres więc taki: Redaktion der „Gazeta Olsztyńska“ („Gazeta Polska“), Allenstein, Mühlenstr. 2.

— **Cena za papier gazetowy** na miesiąc luty znów została podwyższona z 5 na 7,30 mk. za kilogram. Fabrykanci żądali 7,72 mk. Cena na miesiąc marzec jeszcze nie ustalona.

Z Warmii.

Z Mazur.

* **Szczytno.** Msza św. żałobna za duszę śp. Ks. Prałata Dr. Goczkowskiego z Gniezna odbędzie się w środę dnia 15. bm. w Szczytnie w tamtejszym katolickim kościele.

* **Ostród.** Pewien kupiec tutejszy wysłał swemu w Gdańsku zmarłemu znajomemu jako ostatnią przysługę wieniec, który zaopatrzony był w przepisaną deklarację cłową z podaniem, że wieniec ten służyć ma do dekoracji grobu. Wieńca tego na terenie wolnego mięsia nie wydano bez wszystkiego lecz żądano 500 mk. cła. Rozumie się że wieńca nie przyjęto. Po dłuższej wędrówce wrócił wieniec do Ostródy napowrót, gdzie go wydano wysyłającemu po zapłaconiu 15 mk. kosztów.

Z dalszych stron.

* **Berlin.** »Rothe Fahne«, organ komunistów niemieckich skonfiskowany został za podburzanie do strejku.

* **Recklinghausen.** Od niejakiego czasu założono w Westfalii szkółki polskie, w których uczą języka ojczystego. Z okazji uchwały w Radzie gminnej powiatu Recklinghausen, ofiarującej szkółkom polskim małą zapomogę wynoszącą 10 tysięcy marek, do czego i centrowcy się przyczynili, złość hakatystów nie ma granic. Zaczepiają więc w swych gazetach w sposób brukowy nie tylko Polaków lecz i centrowców. Zapomnieli oni widocznie, że i w Polsce dzieci niemieckie uczone będą kosztem rządu polskiego po niemiecku.

* **Kolenja** Obsadzony aresztantami automobil policyjny zderzył się z tramwajem. 16 aresztantów zostało pokaleczonych, reszta skorzystała z okazji i uciekła.

* **Opole.** Przy wyborach do Rady miejskiej polska ludność miasta Opola uzyskała 3 miejsca dla swych przedstawicieli, adwokat dr. Lerch, robotnik Michał Duda i robotnik Fryderyk Lipiński z Zakrzowa. Jak tylko powstanie wybuchło nikt z polskich radnych nie brał udziału w posiedzeniach Rady miejskiej, ponieważ pierwsi dwaj panowie musieli ująć przed terorem, zaś trzeci nie brał udziału w posiedzeniach Rady miejskiej. Dopiero przed kilku tygodniami mieszkający teraz w Pszczynie dr. Lerch dał znać radzie miejskiej, że składa mandat. Na jego miejsce wstąpił właściciel domu Jan Müller z Opola, ponieważ przewodnicząca Kongregacji Marjańskiej Jądwigą Kornek z Zakrzowa rzekła się swego prawa. O ile p. Duda, który się już 1. listopada wyprowadził do Tarnowskich Gór, zostanie z listy radnych również skreślony, magistrat opolski powinien niezwłocznie zawiadomić o przyjęciu udziału w Radzie miejskiej następującego z rzędu kandydata z ramienia ludności polskiej.

szłego pismo. dwutygodniowe »Echo Dalekiego Wschodu«, wydawane przez p. Bielkiewiczównę w Tokio. Pismo to redagowane przez p. W. Piotrowskiego, jest bardzo oryginalne jedyne w swoim rodzaju. Każdy zeszyt składa się z trzech działów w językach: polskim, angielskim i japońskim. W dziale polskim są ryciny krajobrazów japońskich, bądź reprodukcje japońskiej sztuki. — Dział japoński i angielski zawiera widoki z Polski (Kraków, Wilno, krajobraz polski i t. p.) reprodukcje Grottgera, Malczewskiego, Kossaka i w. in. Ponadto dział angielski zawiera artykuły o powstaniach polskich, sytuacji ekonomicznej Polski, możliwościach handlowych itp. artykuły ogólne niezależnie od polskich spraw lokalnych na Syberji, bądź w Japonii.

Pismo to poświęcając w języku angielskim, japońskim dużo uwagi sprawom polsko-japońskim spełnić może poważną rolę uświadamiającą, ile że rosyjska prasa antybolszewicka uprawia na Dalekim Wschodzie oszczerczą kampanję antypolską.

Międzynarodowy wiatrak.

W pobliżu Sarreguemines, nad brzegiem rzeczki Blies, dopływu Sarry, wznosi się — jak donoszą pisma francuskie — wiatrak, którego właściciel ma nielada kłopoty z powodu osobliwej swej własności.

Oto wiatrak stoi w punkcie zetknięcia się granicy francuskiej, niemieckiej i okręgu Sarry. Linja graniczna przechodzi przez kuchnię i sypialnię młynarza, tak, że gdy młynarz położy się spać, głowa jego znajduje się w Francji, a nogi — w Niemczech....

Dalej, co stanowi kontrabandę w jednej połowie kuchni, to nie jest nią w drugiej.

Powstaje więc pytanie, która policja celna, francuska, czy też niemiecka — ma prawo do interwencji w tem oryginalnem mieszkaniu i do jakiej narodowości zaliczone będą dzieci, które się tam urodzą?

A może nadejdzie chwila, że Liga Narodów powołana będzie do rozstrzygnięcia tej sprawy »międzynarodowej«.

Rekord telegraficzny.

Jak donoszą dzienniki francuskie konferencja w Cannes osiągnęła rekord niezwykły. Oto, wysłano podczas krótkiego jej trwania drutami telegraficznymi i bez drutów na wszystkie strony świata 620 000 wyrazów, t. j. więcej niż podczas jakiegokolwiek z poprzednich konferencji.

Najruchliwszy był dzień, w którym omawiano układ angielsko-francuski, dnia tego bowiem poleciało w świat 88 000 wyrazów! Najspokojniejszy zaś był dzień, w którym przemawiał Lloyd George, bo dał tylko 8000 wyrazów.

A rachunek? Otóż urząd telegraficzny w Cannes osiągnął podczas konferencji 650 000 franków.

Pies policyjny wykrywa złodzieja.

Przed kilkanaście dni w pobliżu wsi...

Program zabawy

Tow. Ludowego w Śf. Targu.

I. część:

1. »Tu w moim Kraju«, pieśń narod. na 4-ry glosy miesz.
2. Cześć pieśni — deklamacja.
3. Przemowa.
4. Nie rzucim ziemi — teatr ze śpiewem.
5. Litańja do Polski — deklamacja.
6. »Straż nad Wisłą« — pieśń na 4-ry gł.

II. część:

7. »Dobry wieczór dziewczę« — śpiew na gł.
8. Fotografia — występ na scenie.
9. Operetka — " " "
10. Brzytwa swatem — teatr.

Zarząd. •

Sekretarka

poszukuje posady na większym folwarku.

Oferty z podaniem pensji pod „Sekretarka“ do „Gazety Olsztyńskiej“.

Poszukuję od zaraz dzielną

służącą

dla mego gospodarstwa. Płaca wysoka.

Teofil Kurkowski,
Ziegahnen, Kr. Marienwerder.

Dziewczynka

potrzebna od zaraz na popołudnie do dziecka.
Zgłoszenia do eksped. Gazety.

KALENDARZE

tańsze.

Sprzedajemy dopóki zapas starczy:

Pociecha starości . za 8.50 | Serce Pana Jezusa . za 7.00
Wszechświatowy . . za 8.50 | Powieściowy za 4.00

Dla oszczędzenia portorji zaliczkowych prosimy nadesłać 2 mk. na porto.

KSIĘGARNIA GAZETY OLSZTYŃSKIEJ.

Nowo nadeszły:

Brewiarzyk Tercyjarski

Sposób życia i modlenia się
dla Braci i Sióstr III. zakonu
św. Ojca Franciszka Serafickiego
Cena 40.— i 45.— mk.

„ Kwiat seraficki „

czyli Mały Brewiarzyk
dla większej wygody członków III. zakonu
Cena 16.— i 22.— mk.

„ Kwiat seraficki „

Modlitwa do Najdroższej Krwi.

Przepiękna modlitwa we wierszach, w
małym formacie do włożenia w modlite-
wnik.

Nabożeństwo do Najdroższej Krwi
według objawień świętych i świętobliwych
osob, bardzo skuteczne na przeblaganie
Boga i odwrócenia kar zasłużonych.

Cena za egz. . 25 fen.

10 „ 2.00 mk.

100 „ 15.00 „

Nabyć można w

Księg. „Gazety Olsztyńskiej“.